



רע"פ 10059/16 - מוזהר בדיר נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון
רע"פ 10059/16

כבוד השופט א' שהם
מוזהר בדיר

לפני:
המבקש:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיב:

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט
המחוזי מרכז - לוד, בע"פ 1864-04-16, מיום
15.11.2016, שניתן על ידי כב' השופטים: י' שפסר -
סג"נ; ז' בוסתן; וד"ר ש' בורנשטיין

עו"ד בני נהרי

המבקש:

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז - לוד (הרכב כב' השופטים: י' שפסר - סגן נשיא; ז' בוסתן; וד"ר ש' בורנשטיין), בע"פ 1864-04-16, מיום 15.11.2016. במסגרת פסק הדין התקבל חלקית ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום בפתח תקווה (כב' השופטת נ' מימון שעשוע), בת"פ 42349-02-13, מיום 16.2.2016.

2. בד בבד עם הבקשה לרשות ערעור, הוגשה בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר שהושת על המבקש. בהחלטתי מיום 3.1.2017, הוריתי על עיכוב ביצוע עונש המאסר, עד אשר תוכרע הבקשה לרשות ערעור.

רקע והליכים קודמים

3. נגד המבקש, ושלושה נאשמים נוספים, הוגש כתב אישום, המייחס להם ביצוע של עבירות מס. הנאשמים הנוספים אשר נמנו בכתב האישום, הם: מונדר בדיר, אחיו של המבקש (להלן: הנאשם 1); מייס עתאמנה, בת זוגו לשעבר של הנאשם 1 (להלן: עמוד 1

הנאשמת 2; וחברת "תזקיקים בע"מ", אשר תחום עיסוקה, בתקופה הרלוונטית לכתב האישום, היה מכירה קמעונאית של דלק, כאשר המבקש, הנאשם 1, והנאשמת 2 שימשו כמנהליה הפעילים (להלן: החברה). יצוין, כי כתב אישום מונה שלושה אישומים שונים, אך האישום הרלוונטי לעניינו של המבקש הוא האישום הראשון בלבד.

מעובדות האישום הראשון עולה, כי בתקופה שבין מחצית שנת 2011 לבין תחילת שנת 2013, פעל הנאשם 1 ביחד עם הנאשמת 2 והמבקש, באמצעות החברה, לביצועה של תוכנית עבריינית רבת היקף. במסגרת התוכנית, כפי שמפורט בגוף האישום הראשון, הונח המבקש והנאשמים 1 ו-2 את רשויות המס, והתחמקו מתשלומי מע"מ ומס הכנסה, בכך שכללו חשבוניות פיקטיביות, בגין דלקים אשר כביכול נרכשו על ידי החברה, בסך 190,626,338 ₪, בספרי החברה, כשסכום המע"מ בגין הינו 26,661,640 ₪. עוד נטען בכתב האישום, כי העבירות בוצעו בנסיבות מחמירות, על רקע התחכום שבביצוען, ריבוי העבירות, והתקופה הארוכה במהלכה בוצעו העבירות, וכן לאור סכומי המס שנגרעו מאוצר המדינה, העולים על כפל הסכום הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

בגין המעשים האמורים, יוחסו למבקש, לנאשם 1, לנאשמת 2, ולחברה, עבירות של ניכוי מס תשומות ללא מסמך במטרה להתחמק ממס, בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 117(ב)(5) + סעיף 117(ב)(3) לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן: חוק מע"מ) (97 עבירות); הכנה, קיום או זיוף של פנקסי חשבונות כוזבים בכוונה להתחמק ממס, לפי סעיף 220(4) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: פקודת מס הכנסה); הכנה או ניהול של פנקסי חשבונות כוזבים, לפי סעיף 117(ב)(6) לחוק מע"מ; ושימוש בכל מרמה, ערמה או תחבולה בכוונה להתחמק ממס, לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה.

4. ביום 6.10.2015, לאחר ניהול משפט הוכחות, הרשיע בית משפט השלום את המבקש, כמסייע לנאשם 1, בביצוע העבירות נשוא האישום הראשון. לאחר זאת, ביום 16.2.2016, גזר בית משפט השלום את דינם של המבקש ושל יתר הנאשמים. בבואו לקבוע את מתחם הענישה ההולם בעניינו של המבקש, קבע בית משפט השלום כי מדובר באירוע עברייני כולל ומתמשך אחד. עוד הדגיש בית משפט השלום, כי המדובר בפרשה חמורה של הונאת רשויות החוק בישראל, באמצעות ייצור מסמכים פיקטיביים והגשת תצהירים כוזבים, תוך גזילה של עשרות מיליוני ש"ח מהקופה הציבורית. בגזר דינו, ציין בית משפט השלום, כי המבקש היה "איש סודו ויד ימינו של מונדר [הנאשם 1]" וכי להתרשמותו של בית המשפט, היה שיתוף פעולה ויידוע מלא בין השניים, בכל הנוגע לחברה ולעסקאות הפיקטיביות שבוצעו בה. מנגד, התייחס בית משפט השלום לעובדה, כי חלקו הפעיל של המבקש בחברה, התבטא בעיקר בלוגיסטיקה הקשורה בעסקאות של רכישה ואספקת הדלק "האמיתיות", ואילו ביחס להיבטים הפליליים והפיקטיביים של הפעילות, חלקו של המבקש, כמסייע לביצוע העבירה, היה "מינורי, כשלוחו ועושה דברו של מונדר [הנאשם 1]". עם זאת, הזכיר בית משפט השלום, כי בחלק לא מבוטל מתקופת ביצוע העבירות, היה הנאשם 1 במאסר, ועל כן המבקש שימש כזרועו המבצעת. נוכח הפער הגדול בין חלקיהם של הנאשם 1 ושל המבקש, בתכנון ובביצוע העבירות שפורטו במסגרת האישום הראשון, וכן בשל אי הכללתו של המבקש באישום נוסף בו הורשעו הנאשמים הנוספים, קיבל בית משפט השלום את טענת ההגנה, לפיה יש לקבוע בעניינו של המבקש מתחם ענישה נמוך מזה של הנאשם 1, אשר היה "הרוח החיה" בחברה, ומי שיזם ותכנן את העבירות שיוחסו לו בכתב האישום. על כן קבע בית משפט השלום, כי מתחם הענישה ביחס למבקש "נע בין שמונה חודשי מאסר בפועל לשנתיים מאסר בפועל", ו-"בין קנס בגובה עשרות אלפי ₪ לקנס בגובה מאות אלפי ₪".



לצורך קביעת עונשו של המבקש בתוך מתחם הענישה, התייחס בית משפט השלום לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה. בית המשפט התחשב לקולה, בין היתר, בכך שיש לראות במבקש כבעל עבר נקי, לנוכח התיישנות הרשעותיו הקודמות, כאשר העבירות הרלוונטיות לתחום המרמה, בוצעו כ-15 שנים לפני העבירות שבנידון דין. עוד ציין בית משפט השלום לקולה, כי עד להסתבכות זו, נראה היה כי המבקש "עלה על דרך הישר", וכי הוא היה פעיל חברתית וציבורית, חרף מוגבלותו הקשה (עיוורון מלידה), ותרם לקידום ילדים ונערים בעלי מוגבלויות בכפר קאסם. בנוסף, בית משפט השלום התייחס לכך שהמבקש נישא והקים משפחה, כאשר להשתתף עונש מאסר בפועל על המבקש, תהא השלכה קשה עליה. בית משפט השלום ציין לחומרה, כי חרף הרשעתו הקודמת של המבקש, בעקבות היגררותו לביצוע עבירות פליליות אחרי הנאשם 1, המבקש לא נרתע מלשלב ידיים עמו, פעם נוספת, ולסייע לפעילות העבריינית במסגרת החברה. זאת, כפי שציין בית משפט השלום, תוך שהמבקש היה מודע לעבירות הפליליות המבוצעות על ידי הנאשם 1, במסגרת האישום הראשון. בית משפט השלום התייחס בחומרה גם לעובדה, כי המבקש לא נטל אחריות על מעשיו, הגם שציין לקולה, בהקשר זה, כי אלמלא סירובו של הנאשם 1 להסדרי הטיעון שהוצעו לו, היה עניינו של המבקש "מסתיים זה מכבר, בין במחיקתו מכתב האישום במסגרת ההסדר ובין בעונש מקל", ועל כן המבקש לא היה חופשי בניהול הגנתו באופן עצמאי.

לאחר זאת, השית בית משפט השלום על המבקש את העונשים הבאים: 12 חודשי מאסר, לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרו; 8 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירה בה הורשע, במשך 3 שנים מיום שחרורו ממאסר; וקנס בשיעור של 50,000 ₪, או ארבעה חודשי מאסר תמורתו.

5. המבקש הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי, אשר נסב על גזר דינו של בית משפט השלום. יצוין, כי הערעור לבית המשפט המחוזי, הוגש במשותף על ידי המבקש והנאשם 1. מלכתחילה היה הערעור מכון גם כנגד הכרעת דינו של בית משפט השלום, ולחילופין, על חומרת גזר הדין, אך בהמלצת בית המשפט המחוזי, חזרו בהם המבקש והנאשם 1 מהערעור על הכרעת הדין, ומיקדו את ערעורם בגזר הדין.

בפסק דינו, מיום 15.12.2016, התייחס בית המשפט המחוזי לחומרה הרבה שיש לייחס לעבירות המס, ובפרט למקרים מעין אלה, כאשר עבירות המס כרוכות בפעילות שיטתית וממושכת, המלווה בתכנון ובתחכום, וכאשר כתוצאה ממנה נגרעים כספי ציבור בהיקפים גדולים. עוד הטעים בית המשפט המחוזי, כי, כפי שציין בית משפט השלום, העבירות שבוצעו פוגעות במידה רבה בערכים המוגנים של שלטון החוק, בשוויון בנשיאת נטל המיסים במדינה, ובתקינות הליכי המשפט. לא זו אף זו, המבקש והנאשם 1 ניהלו הליך משפטי בעייתי בכך שהטעו את בית המשפט, אשר פעל על יסוד המצגים הכוזבים שהציגו במשך תקופה ממושכת. נוכח זאת, היה בית המשפט המחוזי תמים דעים עם בית משפט השלום, כי העבירות שבוצעו על ידי הנאשם 1 והמבקש, מחייבות הטלת עונש מכביד בגין, וכי יש להעדיף, באופן מובהק, שיקולי הרתעה על פני שיקולים אחרים.

עם זאת, מצא בית המשפט המחוזי מקום להתערב בעונשים שנגזרו על הנאשם 1 ועל המבקש, משום שסבר, כי יש להתחשב בחזרתם מהערעור, אשר נסב על הכרעת דינו של בית משפט השלום בעניינם, וראה בכך משום נטילת אחריות מאוחרת למעשיהם. עוד הוסיף בית המשפט המחוזי, בהקשר זה, כי המבקש והנאשם 1 חזרו בהם מערעור זה, על אף "הערות שונות שהערנו במהלך הדיון אודות קשיים משפטיים שונים שמצאנו בפסק הדין [של בית משפט השלום]". בית המשפט המחוזי ציין, כי קשיים אלה אמנם אינם מצדיקים שינוי בהכרעת הדין, אך "ראוי להביאם בחשבון בקביעת העונש". נוסף על כך, התחשב בית המשפט המחוזי בנסיבות



האישיות המיוחדות של המבקש ושל הנאשם 1, והבהיר, כי אמנם נקבע כי בעבירות מס יש להעדיף שיקולי הרתעה על פי שיקולים אישיים, אך לשיטתו, נכותם של המבקש ושל הנאשם 1, בהיותם עיוורים מלידה, והקושי בנשיאת עונש מאסר במצב זה, לצד תרומה מסוימת מצידם לחברה, מצדיקים הקלה נוספת בעונשם.

6. לאור האמור, קיבל בית המשפט את הערעור על גזר הדין, באופן הבא: במקום 12 חודשי מאסר, נגזרו על המבקש 9 חודשי מאסר, לריצוי בפועל; ובמקום קנס בסך של 50,000 ₪, או ארבעה חודשי מאסר תמורתו, חויב המבקש בקנס בסך של 40,000 ₪ או שלושה חודשי מאסר תמורתו; רכיב המאסר המותנה שהושת על המבקש בבית משפט השלום, נותר על כנו.

הבקשה לרשות ערעור

7. בבקשת רשות הערעור שלפניי, משיג המבקש על חומרת העונש שהושת עליו, וקובל על כך כי ערעורו התקבל בבית המשפט המחוזי, באופן חלקי בלבד. לטענת המבקש, מתקיימות בעניינו נסיבות מיוחדות, המצדיקות הקלה נוספת בעונשו, כך שיוטל עליו עונש מאסר, שירוצה על דרך של עבודות שירות. לדידו של המבקש, יש להתחשב, בין היתר, בכך שהוא עיוור מלידה, בעל נכות של 100 אחוזים, ושליחתו למאסר עלולה לגרום לו לפגיעה קשה. נוסף לכך, נטען על ידי המבקש, כי על אף מוגבלותו הקשה, הוא תרם תרומה משמעותית לקידום ילדים ונוער בעלי מוגבלויות בכפר קאסם, ובכך תרם לחברה ולמדינה. עוד ציין המבקש, כי בית משפט השלום העיר בגזר דינו, כי אלמלא סירובו של הנאשם 1 להסדרי הטיעון שהוצעו לו, היה עניינו של המבקש מסתיים זה מכבר, בין אם במחיקתו מכתב האישום, ובין אם בעונש מקל. לבסוף טוען המבקש, כי ברוח הצעת חוק העונשין (נשיאת מאסר בעבודות שירות - הוראת שעה), התשע"ז-2016 (להלן: הצעת חוק העונשין), לפיה מוצע להאריך את תקופת המאסר שבית משפט רשאי להמירו בעבודות שירות, מ-6 חודשי מאסר ל-9 חודשי מאסר, יש מקום להמיר את עונש המאסר שהוטל עליו, כך שהוא ירוצה בדרך של עבודות שירות.

דיון והכרעה

8. כידוע, רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן במשורה ואך במקרים חריגים, בהם מתעוררת שאלה משפטית כבדת משקל, או סוגיה ציבורית רחבת היקף, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים להליך; או כאשר עולה חשש מפני אי-צדק ממשי או עיוות דין, שנגרם למבקש (רע"פ 226/17 מסיקה נ' מדינת ישראל (6.3.2016); רע"פ 9171/16 כלבונה נ' מדינת ישראל (5.1.2017); רע"פ 9632 מקוריה נ' מדינת ישראל (15.12.2017); רע"פ 1940/16 פולק נ' מדינת ישראל (14.3.2016)). לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור ובנספחיה, נחה דעתי כי הבקשה אינה עומדת באמות המידה האמורות, שכן היא עוסקת בעניינו הפרטי של המבקש, הא ותו לו. כמו כן, לא עולה כל חשש, כי נגרם למבקש אי-צדק או עיוות דין. זאת ועוד, הבקשה שלפניי נסובה על חומרת עונשו של המבקש, וכפי שנקבע, פעמים רבות בעבר, בקשות מסוג זה אינן מצדיקות, ככלל, מתן רשות ערעור, אלא אם מדובר בענישה החורגת, באופן קיצוני, מרף הענישה הנוהג והמקובל בעבירות דומות (רע"פ 10116/16 דסוקי נ' מדינת ישראל (24.1.2017); רע"פ 4512/15 הרוש נ' מדינת ישראל (6.7.2015); רע"פ 4265/15 דדון נ' מדינת ישראל (22.6.2015)). ניכר כי עונשו של המבקש, ובפרט לאחר שהתקבל ערעורו באופן חלקי בבית המשפט המחוזי, אינו סוטה ממדיניות הענישה המקובלת בעבירות מסוג זה. די בטעמים אלו, כדי לדחות את הבקשה.



9. למעלה מן הדרוש, אתייחס בקצרה גם לטענותיו של המבקש לגופו של עניין. נסיבותיו האישיות של המבקש, ויתר הנסיבות המקלות שפורטו על ידו, לא נעלמו מעיני הערכאות הקודמות, וכזכור בית המשפט המחוזי אף קיצר את עונשו של המבקש ל-9 חודשי מאסר בפועל. בכך, התחשב בית המשפט המחוזי כראוי בכלל השיקולים האפשריים לקולה, תוך איזון אל מול חומרת העבירות שביצע המבקש. על יסוד האמור, נראה בעיני, כי העונש שהושת על המבקש הינו ראוי ומאוזן.

10. סוף דבר, הבקשה לרשות ערעור נדחית בזאת.

11. המבקש יתייצב לריצוי עונשו ביום 19.4.2017 עד השעה 10:00, בימ"ר הדריים, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות ועותק מהחלטה זו. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, טלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, ט"ז באדר התשע"ז (14.3.2017).

ש ו פ ט